

آقای میرزا محمود خوساروی - اینها
 جواب خواسته اند اعتقاد بنده این است که در
 انجمن جداگانه نشسته هرطور جوانی که صلاح است
 داده شود .

حاج امام جمعه - اینها ۱۳۰۰ سال است
 باما بوده اند و حقوقی داشته اند و با آنها رفتار شده حالا
 ما حتی الامکان درصدم هستیم که حقوق آنها را زیاد
 و معکم نمائیم نمیدانم محرکین آنها کجاست که این
 قسم اصرار میکنند .

آقای سید حسن تقی زاده - هر چه میگوئیم
 بطرف خودمان میگوئیم و در این چهار مرتبه تماماً
 بکنایه گذشته و ما میدانیم که حقوق شرعیه تغییرپذیر
 نیست ما هم میخواهیم که حقوق آنها را زیاد و معکم
 نمائیم لی باید فهمید که این تظلم از کجاست و بیجهت
 چیست محرک لازم ندارد ظلم خودش محرک قوی است
 تاکنون هیچ میداننده ظلمی با آنها شده است و آنها خیال
 دارند که مهاجرین خود را بوطن اصلی خود هودت دهند
 پس باید حتی الامکان حفظ حقوق آنها را بکنیم .

حاجی امام جمعه - صحیح است اگر سابقاً
 ظلم میشد به امامان ظلم میشد ولی از این بعد برخلاف
 رفع ظلم خواهد شد .

حسام الاسلام - زردشتیه اولاد ایران هستند
 همانطور که سایرین بیدار شده اند آنها هم بیدار
 شده اند نمیشود جلو گیری کرد - اینها در این آب و
 خاک حق دارند در قانون بنویسند تراحت شوند .

وثوق الدوله - وزیر ماله برای ترتیب ماله
 امسال تکلیفی نوشته بودند که بحکم تلگراف شود
 باینکه این مطلب از تکالیف ایشان است چنین اظهار
 داشتند که معض همراهی تلگرافی هم از طرف مجلس
 بحکم بشود .

صورت تلگراف بحکم قرائت شد ترتیب یافته صون
 (کیسیون ماله مشغول تصفیه دستور العمل
 است شاید چند روزی طول بکشد از طرف وزارت
 ماله دستور العملی تلگراف شده البته حکم با
 احتشام بهمان ترتیب رفتار نموده مالیات را با
 تفاوت عمل وصول نموده دستور العمل پرداخت حقوق
 مردم هم داده خواهد شد چند روز دیگر هم
 دستور العمل دیوانی میرسد .

(گفتند قید تفاوت عمل بطور مطلق صحیح
 نیست باید صورت آن تلگراف وزیر ماله دیده شود .)

آقای محمد وکیل التجار - این که گفته شد
 دقت نظر شود بجهت آنست که اکثر حکام مثل
 پارسال با تمام تعذبات که حکومتها میگرداند مشغولند
 با وجود این بطور مطلق نوشتن نمیشود باید تلگراف
 وزارت ماله را دید .

آقای سید حسن تقی زاده - دو ماه پیشتر
 شکایات فوق العاده از همه طرف شنیده بهتر ترتیب
 اقدام شد رفع نگردید بالاخره قراشد که فهرست
 شود بوزارت داخله فرستاده شود نوشته و فرستاده شد
 حال ده روز است جواب نیامده مخصوصاً مسئله حاج
 آقا محسن که سه روز مسافت است همین ترتیب
 مانده خوب است یاد داشت شود که از وزارت داخله
 جواب مطالبه شود .

آقای سید مهلی - بنده عقیده ام این است در
 باب دستور العمل وصول مالیات یک اهلائی شده بتمام
 ولایات منتشر شود که منند در دست مردم بوده
 بهمان ترتیب مالیات خود را بدهند .

آقای محمد - از طوالت تلگرافات سخت رسیده
 که چند آنچه منی که داشتند متفرق ساخته اند جمعی

پراکنده و فرار کرده اند چنانکه هم الاقرالمظوم
 مقتول شده اند حالا سه چهار هزار شخصیت از
 تلگرافخانه آستانراحتظام ظلم بفرض آنها هم رسیده گی
 نشده از رفع السلطنه مشغول ظلم است .

حاج سید نصرالله - تمام تصفیه خودمان
 است يك مطلبی که مطرح میشود اقدام نمیکنیم که
 نتیجه از او گرفته شود چنانچه امروز چند مطلب
 مطرح شده و هیچکدام بجائی نرسیده حالا این
 تلگراف ماله اگر لازم است تمام بشود و اگر
 لازم نیست چرا مطرح شده است .

وثوق الدوله - معلوم است که وصول مالیات
 باختلاف بوده از بعضی جاهادوماه بسال مانده بعضی
 شش ماه از سال گذشته حالا از اکثر جاها گرفته شده است
 پس لازم است دستور العملی از طرف وزارت ماله داده
 شود . و اگر حالا دستور العمل داده نشود دچار باره
 مشکلات خواهیم شد تلگرافی در این خصوص
 بحکم کردند بهمان ترتیب که مجلس تصویب نموده
 حالا هم تلگرافی از مجلس خواسته اند (گفتند
 که همان قنات عملی که حکام کل میدادند زیادتر
 گرفته نشود .)

وثوق الدوله - وزارت ماله اول سال از
 مأمورین ماله التزام گرفته اند و صورت داده اند
 تفاوت عملی که حکام کل میدادند زیاد تر گرفته
 نشود اگر تخطی نمایند لابد وزارت ماله مواخذه
 خواهد کرد در این صورت تلگراف ضروری ندارد .

مذاکرات روز سه شنبه ۶
دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۴ را آقا سید
 محمد تقی قرائت کردند .
 (در خصوص تلگرافی که از طرف مجلس قرائت
 شده بود که بولایات فرخ خصوص پرداختن مالیات مغایره
 شود در صورت خلاصه سهراً نوشته شد . بود که تصویب
 شد .)

آقا محمد وکیل التجار گفتند که **تلگراف**
 مرقوم در روز یکشنبه تصویب نشد و مملوق شد بر ملاحظه
 صورت تلگرافی که از طرف وزیر ماله بولایات
 مغایره میشود .

رئیس - چون در روز یکشنبه در مجلس
 حضور نداشتند از عنوان تلگراف استفسار کردند
 تشریح شد که تلگرافی وزارت ماله بولایات درآخذ
 مالیات مغایره نموده تلگرافی را هم مدبر آن تلگراف
 از مجلس خواسته بودند صورت تلگرافی از طرف
 مجلس نوشته شده بود تفاوت عمل بطور اطلاق نوشته شده
 و خوف پاره اشتباه کارها میرفت از طرف مجلس
 تصویب نشد که این تلگراف مغایره شود اغلب و کلا
 تصدیق کردند .

مخیر الملک - اینکه در صورت مجلس سهو
 شده حرفی نیست ولی به بینیم این ایراد وارد است
 بانه .

رئیس - در آن لایحه که آنروز در مجلس
 بر طبق آن رأی داده شد تفاوت عمل بطور
 اطلاق بود و ترتیب آن در عهد وزارت ماله است .

آقای میرزا فضلعلی آقا - مالیات سکلیه
 راجع بمجلس شده کیفیت گرفتن و فروعات آن باید
 بتصویب مجلس باشد بانه

رئیس - مجلس فقط تصویب می نماید که ده
 يك یاده در بگیرند دیگر کیفیت وصول آن با
 وزارتخانهها است .

آقای میرزا فضلعلی آقا - دستور العمل
 برای وزارتخانهها اوخته میشود چه جزایست .
رئیس - دستور العمل بمجلس است بطور
 کلی تطبیق یا جزئیات از وظیفه مجلس خارج است
 مجلس باید قوانین کلیه را وضع نماید .

حاج سید عبدالصین شهسپانی - اینکه
 فرمودید صحیح است که کیفیت وصول مالیات با
 وزارت ماله است ولی در باب تفاوت عمل فرار شد
 فقط تفاوت عمل که حکام کل میکردند جزو مالیات
 شود صورت ورده رای خوانده شده معطل بر این بود
 که حکام و مباشرین از تفاوت عملها بیکه علاوه بر
 اصل مالیات جزو جمع معامله میکردند و بلی از آن
 باسم پیشکشی مایه خزانه دولت میشد هر چه عاید
 دولت میشد اسماله هم جزو مالیات باشد .

آقای میرزا سید غلیقی - از این عبارت
 معلوم می شود که تفاوت عمل بطور کلی نباید گرفته
 شود آن روز هم مذاکره شد تفاوت عمل بیکه حکام
 کل میکردند جزو مالیات شود و زیاد از آن
 گرفته نشود .

مخیر الملک - مفهوم این عبارت این
 است که صورتها بیکه بوزیر ماله داده میشود
 از تعین از روی آن صورتها گرفته شود و وزیر
 ماله مسئول باشد .

ثقه السلطنه - عنوان تفاوت عمل این چیز
 هابست تفاوت عمل آن چیزی است که در کتابچه
 جزو حکام نوشته شده است

احسن الدوله - تشریح تفاوت عمل این است
 که مثلا دستور العملی برای پیشکار آذربایجان از
 اینجا فرستاده میشود و او يك معامله با خاک خوی
 دارد حاکم خوی تفاوت عمل بیکه بنفوان جرم و
 چوب ملک میگرد این تفاوت عمل جزو مالیات نیست .

رئیس - ترتیبی که وزارت ماله داده است
 محل شبهه نیست هینا در اینجا موجود است قرائت
 شود صورت قرائت شد که ترتیب اخذ مالیات و
 تفاوت عمل را اصالح حکام و الا احتشام بتفاصيل
 و شرایط بیکه صورت داده میشود و چاپ کرد
 بولایات هم فرستاده میشود اخذ و دریافت نمایند
 با آن شرایط مقرر در صورت دستور العمل وزیر ماله
 بعد از قرائت و کلا تصدیق کردند که این ترتیب صحیح
 است تلگراف در آن کید این صورت مغایره شود ضرر ندارد

رئیس - اینکه گفتیم این صورت خوانده شود
 از برای آن است که مجلس نباید متوقع باشد که
 هر دستور العملی که از هر یک از وزارتخانهها صادر
 میشود بمجلس فرستاده شود و در اینجا تصویب
 نمایند بلکه باید مجلس بصحت عمل وزارتخانهها
 مطمئن باشد .

وثوق الدوله - خوبست تلگراف مجلس
 هم قرائت شود - قرائت شد همه تصدیق کردند که
 مغایره شود .

حاج سید عبدالصین شهسپانی
 خوب است صورت دستور العملی که وزارت ماله
 از جهت حکام فرستاده اند چاپ شود و با اطراف
 منتشر شود .

حسام الاسلام - باید آقایان و کلا
 بکمسیون اطمینان داشته باشند تا آنچه در اینجا
 نوشته و تصویب میشود حاجت نباشد که جزئیات آن
 در اینجا مجدداً مذاکره شود .

آقای سید مهلی - در باب عمل نان همه میدانند
 که چه مشکلاتی پیش آمده و تا اکنون چه مقدار
 بدولت ضرر و خسارات وارد آمده خوب است از
 وزارت ماله صورت جنس که بانبار وارد میشود

میگویند حقوق ما معین نشده گیرم حالا هم داده نشود معین کنید تا هر کسی تکلیف خود را بداند. رئیس صبح است باید معین کرد ولی فعلا نباید وقت مجلس را موقوف گذاشت لابد این تعیین حقوق یکماه دیگر که کتابچه بودجه ملکیتی باتمام رسید معین میشود.

درمضی ازجاها هیچ نمیدهند وکالت ملت هم بجهت پول نیست نمیکویم چیزی داده نمی شود ولی حالا نباید کار را موقوف گذاشت.

آقا محمد وکیل التجار - سابقا عرض کرده ام بجناب رئیس هم عرض کردم که هفته یکروز مجلس مخصوص باید منقذ شود که وکلا در تکالیف شخصی خودشان صحبت کنند ودرباب حقوق هم کدام این است که اگر تأخیر شود موجب اختلال خواهد بود.

آقا شیخ حسین - مکرر عرض کرده ام که در باب این اشخاص که فعلا حربه میکشند باید جلوگیری شود دیشب یککنفر شرور حربه کشیده از برای سیدی البته باید از او سخت مواخذه شود بلکه باید او را اخراج کرد.

آقا سید محمد تقی - در بیانماری جلوداران آقا شیخ محمد تقی ناروندی بوده و این جلوداران مشترک است مابین آقا سید محمد حسن و آقا شیخ محمد تقی نه ناروندی که بقدر زهد مشهور است پسرهای آقا سید محمد باقر آن ناروند را انداخته و سردر را هم خراب کرده اند امروز مذاکره شده که چرا ناروند را بریند و جلوداران را خراب کرده اند یکی از آن آقاها ما شش لول کشیده برای آقا شیخ محمد تقی و آقا سید حسن وکیل هم خواستند که او را ساکت نمایند بروی ایشان هم در آمده دست ایشان هم زخم شد البته باید این شخص مجازات شود.

آقا محمد وکیل التجار - این مسئله اهمیت دارد بوجه قانون و کلا باید همه محترم باشند و هر کاهمی احترامی بانها بشود باید با توجه مجازات داده شود.

محشم السلطنه - امروز در این باب اظهاری شده و از طرف آقا سید محمد اشاره شده حکم با اقدامات آن شد البته جدا اقدام خواهد شد.

آقا محمد وکیل التجار - در این مواقع بهیچوجه نباید واسطه قبول شود (البته از طرف ملت رسیده بود درخصوص ضیق اوقات مجلس وعدم حضور و کلا با همال گذشتن امورات قرائت شد)

آقا سید محمد تقی - الحق خوب نوشته شده جواب هم ندارد حالا هم مذاکره شده در باب تعیین وقت چه باید کرد.

آقا میرزا محمود خوانساری - ما کار زیاد داریم اگر صلاح بدانید از طرف صبح هر روز قرار بگذارید جهت قرائت نظامنامه ما عصرها بجهت متفرقه ما.

آقا شیخ حسین - در نظامنامه هیئت قدیمی شده وکیل بیاید ولی معین نشده کی حاضر شود خوب است یک تصحیحی بر نظامنامه افزوده شود.

آقا سید مهدی - هر چه مذاکره میشود بی نتیجه میدانم مثل مسئله فضاها و در باب حقوق وکلا چند دفعه مذاکره شده و جواب شافی داده نشد و شرف وکلا رفته است اگر وکلا باید حقوق داشته باشند معین شود اگر هم نباید حقوق داشته باشند برای چه اشخاصی که بهیچوجه

بمسکارت نمیخورند در حال مسافرتی مال ملت را میخورند اگر نباید خورد آنها سکه بی سبب میبرند نبرند تا ما هم تا آخر دوره ولو بفروش لباس هم نباشد قناعت کنیم و حق نخواهیم.

حاج امام جمعه - همین طور که سایر مطالب را موکلین مایاد آوری و اخطار مینمایند این مطلب را هم باید آنها اخطار و اصرار کنند از طرف مجلس بنده متعجب نیستم.

حاج میرزا علی آقا - دو مسئله داریم یک عملیست که میشود اجرت گرفت و یک عملیست که نمیشود اجرت گرفت مثلا حاکم شرع که برای عمل ترافع است کتبا و لفظا بخواد اجرت بگیرد حرام است در صورتیکه آن برای اثبات حقوق شخصی است این مجلس برای اثبات و حفظ حقوق نوعی است و بالا تر از آن است پس وکلا نمی توانند اجرت بگیرند و عمل خودشان را نباید قیاس بفلان سرباز یا فلان سر کرده و حاکم نمایند چرا که کار آنها واجب کفایست ولیکن عمل و کلاما برایشان واجب عینی شده و اجرت گرفتن در واجب عینی حرام است اما اگر کسی چیزی نداشته باشد آن شخص را مرتزقه میگویند لابد باید از بیت المال بقدر کفایت ارتزاق کرد.

مذاکرات روز شنبه ۸ جمادی الاولی

دارالشورای ملی
خلاصه مذاکرات شنبه ۸ جمادی الاولی
قرائت کردند.

آقا سید محمد تقی - چند روز بود میخواستم خاطر وکلای عظام را از این نکته مسبق نمایم فتح الله خان که یکی از وکلا و نمایندگان قم است پسرش بفته فوت شده لازم است از طرف مجلس خاصه از طرف جناب رئیس رقمه نوشته شود و تسلیتی داده شود و وکلی فرستاده شود که بمجلس بیایند همه تصدیق فرمودند که لازم است.

وکیل التجار - از هر باب از وزارت داخله استفسار شد جواب رسید جز در باب عراق که هنوز گویا خبری نرسیده.

محقق الدوله - چرا امروز مخصوصا به انجمن عرایض جواب فرستاده شده.

آقا میرزا محمود خوانساری - در خصوص مهل جنس پیرروز مذاکرات لازمه شد قرار بر این شد که امروز رأی گرفته شود.

رئیس - یارده مطالب است که از روی دقت بایست اقدام شود این مطلب موکول بروز دیگر میشود امروز قانون اساسی قرائت شود شروع بقرائت قانون اساسی شد (محشم السلطنه معاون وزارت داخله بمجلس آمدند و اظهار داشتند که تلگرافی از کرمانشاه رسیده که سالارالدوله با یککنفر بقسمولخانه انگلیس پناهنده شده دیروز وزیر مختار دولت انگلیس تلگرافی بوزارت امور خارجه نموده که این مطلب هم باتایک اعظم وزیر داخله اخطار شده که بعد از مذاکره بمجلس مقدس جواب بدهند وزیر مختار اینطور تلگراف کرده اند که قونسول دولت انگلیس از کرمانشاه راپورت میدهد که سالارالدوله بقونسول خانه آمده است و حاضر است که از ایران خارج شود مشروط بر اینکه امنیت مال و جان و اهل و عیال خود و نظر علیخان باو اطمینان داده شود حالا هر طور مجلس تصویب میکند جواب داده شود.

حاج محمد اسمعیل آقا - اگر امنیت مال و جان باو داده شود که خسارتی که بواسطه او بر مردم بیچاره وارد آمده و روحه الله خانی که از راه خیرخواهی بنبگاه ویک تیر توپ را بی نشان انداخته بود که شوری بهات وارد نیاید و اورا شکم دریده چطور میشود در کدام قانون است که حقوق مردم بر باد برود و مجازات نشود.

آقا میرزا فاضل آقا - اگر باو امان داده نشود چه خواهد کرد هر چه از او ساخته بود بعمل آورد دولت فقیه انگلیس هم نبایست راضی شود که حقوق مملکتی را کسی ضایع نماید و از او توسط نمایند بقانون بین الدول هم نبایست این توسط صحیح باشد.

محشم السلطنه - این نکته صحیح است سفارت انگلیس بطور توسط اخطار نکرده اند بلکه بطور اظهار مستحبات شاهزاده سالارالدوله بوده است.

آقا محمد وکیل التجار - سابقا از طرف مجلس تلگرافی رسا بشاهزاده سالارالدوله شد که اگر تکلیف مجلس را قبول نکرده اند دیگر تمام شئونات شما سلب و بهیچ سمت شما شناخته نخواهد شد مع ذلك قبول نکرد در اینصورت ابدا صحیح نیست که متمنیات او پذیرفته گردد اگر هم بخود او فقط امنیت داده شود باید سفارت تأمین بدهد که بکجا خواهد رفت.

آقا سید حسین - از ششماه قبل تا کون گفته شد که سالارالدوله این اقدامات را خواهد کرد تقریباً دو کرور خسارت وارد آمده و خون جمعی ریخته شده و این مطلب ربط بمجلس و دولت ندارد بر فرض امنیت باو داده شود از خون این جمع که ریخته شده و امرالی که بفارت رفته نباید گذشت.

صدر العلمای نظری - چندی قبل در مجلس مذاکره شد که مشاغل بزرگ دولتی را بشاهزادگان نباید داد زیرا که در حق آنها نمیشود مجازات داد ولی آن روز بعضی جواب دادند که ایشان هم افراد ملت هستند بنابر این حالا یاباید مجازات داد یا بکنی بسداز این شغلی بشاهزادگان نداد.

آقا سید محمد تقی - در امنیت جان شاهزادگان ملاحظه شود مطلبی است ولی در مالش هیچ ملاحظه نباید رعایت شود زیرا که آنچه قتل و غارت و خیانت بوده کرده است.

آقا سید محمد جعفر - در قتل نفس و نهب اموال و اعراض مردم تمام مجازات باید بشود اما اهل و عیال او درمان است.

محشم السلطنه - چهار خیال دارد یکی بیرون رفتن خودش یکی اهل و عیالش دیگر امنیت مال یکی در باب نظر علیخان امنیت میخواهد در باب نظر علیخان مسلم حق ندارد در باب اهل و عیال هم در باب قوانین مشروطیت البته درمان است اما در خصوص اموال موقوف برای مجلس است معلوم است اهالی نمانند و غیره ناچار متظلم خواهند شد.

حاجی محمد اسمعیل آقا - اولاً باید اموال مردم که بفارت برده شده از این اموال داده شود خسارت چنانکه هم باید داده شود و مقتولین هم باید پرداخته شود.

حاج سید فخر الله - البته آنچه که اینشخیر کرده از خیانتها بدیهی است ولی در باره شاهزادهها مراعات شود سفارت انگلیس هم هیچوقت تکلیف